

LING1100 - Semantikk og pragmatikk 1

Eksamen høstsemesteret 2019

Torsdag 12. desember 2019 kl. 14.30–18.30

BOKMÅL

Eksamensoppgaven består av 9 hovedspørsmål med diverse delspørsmål. Svar så godt du kan på så mange du klarer. Det er mulig å bestå eksamenen selv om man ikke svarer på alle spørsmålene. Sensuren faller ?? januar 2020.

Spørsmål 1:

I det første kapitlet av lærebøkene til både Huang og Saeed står det om forskjellen mellom, setninger, ytringer og proposisjoner. Forklar denne tredelingen.

Spørsmål 2:

Se på disse tolv verbene (nummerert slik at du lett kan vise til dem i svaret ditt):

1: innrømme, 2: trene, 3: tro, 4: si, 5: takke, 6: skremme, 7: nekte, 8: glemme,
9: nominere, 10: spøke, 11: gratulere, 12: beklage.

- a) Hvilke av disse verbene ville du kalle performative verb? Illustrer det du mener er performativ bruk av verbene du peker ut med en setning som kan ytres performativt for hvert av dem. Forklar også for hvert ikke-performative verb du peker ut hvorfor du mener det faktisk ikke er et performativt verb.
- b) Lag to setninger som kan ytres for å utføre hver av de tre språkhandlingene nedenfor. (Forklar om du forutsetter bestemte kontekstuelle faktorer.)
  - (b-i) Å minne noen på å tømme søpla.
  - (b-ii) Å tilby seg å hjelpe noen med å ta oppvasken.
  - (b-iii) Å be noen om å skynde seg litt i dusjen.

Spørsmål 3:

Saeed har et avsnitt om motsetninger kalt 'Opposites (antonymy)' hvor han skiller mellom komplementære antonymer, graderbare antonymer, reverser, konverser og taksonomiske søstre. Gi korte forklaringer av disse fem motsetningstypene og to eksempler på hver av dem. Forklar deretter den leksikalske relasjonen som kalles meronymi, og gi to eksempler på denne også.

Spørsmål 4:

- a) Disjunksjonen 'eller' kan ha to ulike tolkninger; en inklusiv («p eller q, eller begge to»; kalt 'inclusive or' og symbolisert med $\vee$), samt en eksklusiv («p eller q, men ikke begge to»; kalt 'exclusive or' eller XOR hos Saeed, symbolisert med $\veebar$). Sett opp sannhetstabeller for både inklusiv 'eller' ($\vee$) og eksklusiv (XOR, $\veebar$) som en funksjon av sannhetsverdiene til to proposisjoner p og q.
- b) En av disse disjunksjonene kan forstås som en operasjon på mengder ('sets') av typen enten snitt ('intersection') eller union ('union'). Si hvilken disjunksjon og hvilken operasjon det er snakk om, og illustrér med et Venn-diagram.
- c) Det har blitt hevdet at den eksklusive tolkning XOR kan utledes pragmatisk ved hjelp av konversasjonelle implikaturer. For eksempel kan en taler som ytrer 'Eugenie har en hund eller en katt' antas å mene at Eugenie har enten en hund eller en katt, men ikke begge deler. Hva kan være grunnlaget for å utlede implikaturen [men ikke begge deler]? Spesifiser hvilken av Grices maksimer som benyttes for å tolke ytringen slik.

Spørsmål 5:

Gi korte begrunnelser for å regne med at vi har eksempler på fire forskjellige situasjonstyper i de fire punktene (a-d) nedenfor, og sett navn på disse fire typene.

- a) Boka inneholdt fem kapitler og et fyldig register. Eugenie forstår italiensk.
- b) De driver og graver i bakken der borte. Barna løp omkring.

- c) Alt løvet råtner før jul. I kveld skal nissen spise et helt pepperkakehus.
- d) Bombene eksploderer snart. Eugenie forstod plutselig sammenhengen.

Noen lingvister vil utvide ovenstående firedeling med en femte gruppe, som da kan gjelde for verb som 'hoste' og 'banke'. Husker du betegnelsen for denne mulige femte gruppa og hva som kjennetegner den?

Spørsmål 6:

Definer fem tematiske roller, inklusive AGENS og ACTOR, og gi eksempler på alle fem rollene fra setningene nedenfor. Forklar hvorfor ACTOR-rollen er blitt foreslått og hvordan den skiller seg fra AGENS, igjen med henvisning til nedenstående setninger. Bruk til slutt disse setningene til å vise at det ikke er noe én-til-én-forhold mellom syntaktiske funksjoner ('grammatical relations') og tematiske roller (theta-roller, semantiske roller).

- a) Vasen knuste.
- b) Ballen trillet av gårde.
- c) Hun merket auraen min.
- d) Engler daler ned i skjul.
- e) Stakkars Eugenie kom i skade for å knuse vasen.
- f) Sinnataggen knuste vasen med vilje.

Spørsmål 7:

- a) Forklar hva som menes med dette: Ekstensjonene til bestemte beskrivelser styres av betydningsinnholdet, men avhenger av utenom-språklige forhold, situasjoner og kontekster. Bruk 'kongen av Norge' som eksempel.
- b) Forklar forskjellen mellom ekstensjonen til egennavn ('proper name') og ekstensjonen til fellesnavn ('common noun') slik Zimmermann & Sternefeld gjør. Hvordan plasserer du NP'en 'kongen av Norge' i dette bildet?
- c) Du har flere ganger vært borti eksempelsetningen 'Kongen av Frankrike er skallet'. Hvis dette påstås i 2019, er det åpenbart ikke sant. Det var det heller ikke i 1905, da eksemplet først ble brukt (-av hvem?), men hvordan ville eksempelsetningens opphavsmann

forklare at vi her har å gjøre med en «usann påstand»? På 1950-tallet ble en annen forståelsesmåte foreslått (-av hvem?); hva går denne ut på?

Spørsmål 8:

- a) Forutsatt at man ikke er og aldri har vært noen konemishandler, er det like håpløst å svare på spørsmålet ‘Har du sluttet å slå din kone?’ som på spørsmålet ‘Har du ikke sluttet å slå din kone?’. Forklar dette ut fra hva du vet om presupposisjoner.
- b) I setningene nedenfor er det fem forskjellige presupposisjonstriggere. Forklar forskjellen mellom triggerne og formuler de presupposisjonene du mener de utløser.
  - b-i) Hvor skal du feire julaften?
  - b-ii) Eugenie har flyttet til Sofies gate igjen.
  - b-iii) Kanskje kommer kongen av Norge!
  - b-iv) Tarik visste ikke at veien over fjellet var stengt.
  - b-v) Hvis jeg var vestlending, ville jeg aldri spist fisk på julaften.

Spørsmål 9:

Språk er åpenbart forskjellige når det gjelder som ofte kalles den språklige uttrykkssiden; språklyder og lydsystem, morfologi og syntaks (grammatikk). Men når det gjelder språkets innholdsside, kan man høre denne påstanden: «Siden vi språkbrukere er mennesker alle sammen og tenker på samme måte, må semantikken være universell.» – Skriv cirka en halv side (cirka 18-20 linjer) om hvorfor du er enig eller uenig i denne påstanden, eller kanskje litt av begge deler, med særlig henblikk på momenter fra Saeeds kapittel om ‘Meaning, Thought, and Reality’.